

4. Гетьман А.П., Шульга М.В., Статівка А.М. Правоверегулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрямивдосконалення : [монографія] / [А.П. Гетьман, М.В. Шульга, А.М. Статівка та ін.]; за ред. А.П. Гетьмана та В.Ю. Уркевича. – Х. : Право, 2012. – 448 с.
5. Мунтян В.П. Деякі актуальні проблеми права охорони земель сільськогосподарського призначення в умовах земельної реформи в Україні // Вісник Запорізького державного університету, юридичні науки : збірник наукових статей – 2003. №1. С. 86-88

Ключові слова: сільське господарство, правова охорона, ґрунт, раціональне використання, антропогенний вплив.

Науковий керівник: к.ю н., доцент Чумаченко І. Є.

Фарік Юлія Юріївна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Актуальність теми полягає в тому, що сучасні демократичні перетворення в нашій країні неминуче торкаються питань вирішення складних екологічних проблем, пов'язаних із частішими проявами заподіяння шкоди природі взагалі, окремим природним компонентам або життю і здоров'ю людини, зокрема, питань здійснення екологічної безпеки. Проблематиці юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері екологічної безпеки приділяють достатньо багато уваги і науковці, і практики. З-поміж них можна виділити праці В. І. Андрейцева, А. І. Бобилева, С. Б. Гавриша, В. І. Івакіна, С. М. Кравченко, В. Л. Мунтяна, Н. І. Титової, Ю. С. Шемшученка та інших.

Серед основних конституційних прав людини і громадянина, особливе місце належить праву людини на безпечне (здорове) навколишнє середовище. На сторінках Конституції України забезпечення екологічної безпеки й підтримка екологічної рівноваги на українській території віднесені до обов'язків держави [1; 5, с. 41].

Юридичну відповідальність за екологічні правопорушення можна визначити як відносини між державою в особі спеціально уповноважених державних органів в сфері охорони навколишнього природного середовища, правоохоронних органів, інших уповноважених органів, з одного боку, та правопорушником – з іншого боку, з приводу

застосування відповідних заходів впливу на правопорушника. Так, згідно з Конституцією України (ст. 66) кожний зобов'язаний не заподіювати шкоду природі [1].

Ст. 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» зазначено, що порушення законодавства України про охорону навколишнього середовища тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність [4].

У розділі VIII Кримінального кодексу України передбачено основи кримінальної відповідальності за екологічні порушення, в якому вказано основні моменти боротьби зі злочинами проти довкілля, наведено найбільш небезпечні кримінальні правопорушення у галузі екологічної безпеки [2]. Насамперед, кримінальні приписи щодо порушень законодавства у сфері екологічної безпеки вміщені у ст. 253, 236-238 КК України. Так, ст. 236 КК України «Порушення правил екологічної безпеки» характеризується діянням у вигляді порушення порядку проведення екологічної експертизи і правил екологічної безпеки під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в експлуатацію, експлуатації або ліквідації підприємства, споруди, пересувних засобів та інших об'єктів. Актуальною в контексті правового регулювання екологічної безпеки в Україні є ст. 237 КК «Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення», яка з об'єктивної сторони злочин характеризується вчиненням таких діянь: 1) ухилення від проведення дезактиваційних чи інших відновлюваних заходів; 2) неналежне проведення дезактиваційних чи інших відновлюваних заходів [2].

Однак, найбільш поширеною є адміністративна відповідальність за порушення законодавства, які спрямовані проти екологічної безпеки, що передбачено Кодексом України про адміністративні правопорушення [3]. Перелік екологічних адміністративних правопорушень щодо екологічної безпеки міститься в розділі 7 КУпАП «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини». Так, адміністративні порушення в екологічній безпеці поділяють на декілька груп: 1) правопорушення, що стосуються права власності на природні ресурси (ст. 47-51 КУпАП); 2) земельні правопорушення (ст. ст. 52-56, 188-5 КУпАП); 3) надрові правопорушення (ст. 57-58 КУпАП); 4) водні правопорушення (ст. ст. 48, 59-62 КУпАП); 5) правопорушення у галузі геології та використання надр (ст.ст. 59-61 КУпАП); 6) лісові правопорушення (ст. 63-77 КУпАП); 7) атмосферні правопорушення (ст. 78-83 КУпАП); 8) фауністичні (тваринні) правопорушення (ст. 85-89 КУпАП); 9) правопорушення в галузі охорони праці та здоров'я населення (ст. 41, 42, 46, 95, 188 КУпАП) [3].

Специфіка застосування цивільного відповідальності за порушення екологічного законодавства та здійснення екологічної безпеки зазначені у ст. 69 Закону України «Про охорону навколишнього природного

середовища», яка передбачає, що шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації у повному обсязі [4; 7, с. 87].

Важливо також враховувати, що застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів. Незаконно добуті в природі ресурси та виготовлена з них продукція підлягають безоплатному вилученню, а знаряддя правопорушення — конфіскації.

Посадові особи та спеціалісти, винні в порушенні вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та використанні природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, за поданням державних органів охорони навколишнього природного середовища згідно з рішеннями їх управлінських органів позбавляються премій за основними результатами господарської діяльності повністю або частково [7, с. 88].

Вагомою проблемою юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері екологічної безпеки набуває також компенсація шкоди за порушення законодавства про природно-заповідний фонд. У спеціальній літературі «компенсація» розглядається, по-перше: як сукупність дій, спрямованих на зниження негативного ефекту господарської або іншої діяльності на той чи інший вид природного ресурсу та, по-друге, як складова частина природоохоронних заходів, обсяг і зміст яких планують на стадії підготовки такої господарської чи іншої діяльності [5, с. 45]. Таке значення дозволяє розглядати компенсацію шкоди у регулятивних екологічних правовідносинах як відповідний процес, у межах якого здійснюються природоохоронні заходи зобов'язаними на це суб'єктами, сфера діяльності яких пов'язана з негативними впливами на навколишнє природне середовище. Таким суб'єктом виступає й держава, особливо у сфері забезпечення екологічної безпеки від природних стихійних явищ, або у випадках заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, життю і здоров'ю громадян від небезпечних аварій, катастроф, що відбулися на державному чи іншому підприємстві за умови, коли само підприємство фінансово не здатне компенсувати усі заподіяні збитки і втрати [6].

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
5. Валевська О. А. Право громадян на екологічну безпеку: проблеми конституційно-правового забезпечення / О. А. Валевська // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. — 2012. — № 4. — С. 40-48
6. Волошенюк І. В. Державний нагляд і контроль як гарантії права громадян на екологічну безпеку / І. В. Волошенюк // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». — 2012. — Вип. 1. — С. 119–130.
7. Золотарьова Н. І. Адміністративна діяльність органів прокуратури у сфері екологічної безпеки / Н. І. Золотарьова // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. — 2012. — № 2. — С. 86-89.

Ключові слова: юридична відповідальність, екологічна безпека, екологічна проблема, порушення, навколишнє природне середовище.
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Чумаченко І. Є.

Хамелко Оксана Юріївна

студентка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ІНОЗЕМНИМИ СУБ'ЄКТАМИ

Землі сільськогосподарського призначення займають центральне місце у складі земель України. Це пояснюється тим, що згідно із ст. 14 Конституції України та ст. 1 Земельного Кодексу України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Тому з метою захисту національних інтересів, при набутті земельних ділянок сільськогосподарського призначення іноземними суб'єктами, законодавець встановив деякі обмеження для останніх.

Так, відповідно до ч. 4 ст. 22 ЗК землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватись у власність іноземним громадянам, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та